



VM342/00/91 Valtioneuvoston periaatepäätös valtion virkoja ja tehtäviä koskevien kelpoisuusvaatimusten uudistamisesta

Valtioneuvosto on tänään valtiovarainministeriön esittelystä tehnyt liitteen mukaisen periaatepäätöksen valtion virkoja ja tehtäviä koskevien kelpoisuusvaatimusten uudistamisesta.

Ministeri Ulla Puolanne

Vt. vanhempi hallitussihteeri Pertti Saarela

27.3.1991

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS VALTION VIRKOJA JA TEHTÄVIÄ KOSKEVIEN KELPOISUUSVAATIMUSTEN UUDISTAMISESTA

Erityisiä kelpoisuusvaatimuksia uudistettaessa yleisenä lähtökohtana on kelpoisuusvaatimusten tosiasiallinen vaikuttavuus hallinnon palvelukyvyyn ja tuloksellisuuteen erityisesti palveluturvallisuuteen. Kelpoisuusvaatimusten käytön tulisi määräytyä tosiasiallisen laadun mukaan.

Kelpoisuusvaatimusten käytön tulisi sopeutua niihin henkilöstöhallinnon kehittämistavoitteisiin, jotka on määritelty valtioneuvoston 7.3.1991 antamassa periaatepäätöksessä valtion henkilöstöpolitiikan ja -hallinnon kehittämistä. Periaatepäätöksen mukaan säädettyjen kelpoisuusvaatimusten määrää vähennetään ja niiden sisältöä uudistetaan. Samalla henkilöstön hankinnan ja valinnan menetelmiä parannetaan siten, että hakijoiksi saadaan mahdollisimman hyvää henkilöstöä ja että henkilöstövalinnoissa vahvistuu tosiasiallinen ammattitaito ja muut tuloksellisen työskentelyn edellytykset. Yhteydenpitoa opetus- ja työvoimaviranomaisiin kehitetään, jotta koulutus- ja työvoimapalvelut mahdollisimman hyvin vastaisivat valtion eri tehtävien työvoimatarpeita.

Kelpoisuusvaatimusten käytön ja sisällön tulisi samanlaatuisissa tehtävissä olla mahdollisimman yhdenmukainen koko valtionhallinnossa. Yhdenmukaisuuden muun työelämän kanssa tulisi olla riittävä.

Kelpoisuusvaatimusten sisältö tulisi määritellä riittävän laaja-alaisesti niin, että tehtävien muuttuminen ja monipuolistuminen, koulutusjärjestelmän muutokset ja hallinnon kansainvälistyminen otettaisiin huomioon.

KELPOISUUSVAATIMUSTEN KÄYTTÖALA

Erityisiä kelpoisuusvaatimuksia säädetäisiin jäljempänä mainittuihin tehtäviin. Kelpoisuusvaatimusten säätämisen peruste on näiden tehtävien laatu. Tehtävässä käytettävä palvelussuhteen laji ei saisi perusteettomasti vaikuttaa kelpoisuusvaatimusten käyttöalaan.

Kelpoisuusvaatimukset säädetäisiin

1) valtionhallinnon tehtävien ja viraston organisaation kannalta keskeisiin tehtäviin, joita ovat valtion virkamieslain (755/86) 5 §:n 2 momentissa ja valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) 10 §:n 5 kohdassa tarkoitetut tehtävät;

2) muihin tehtäviin, joihin kuuluu mahdollisuus käyttää merkitsevää, välitöntä julkista valtaa tai joissa suoritettavilla päätöksillä tai toimenpiteillä muutoin on suuri vaikutus yksilön asemaan tai yhteiskunnan toimintoihin.

Valtion virkamieslain 5 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ovat mm. ministeriöiden johtotehtävät, ministeriöiden hallitusneuvoksen ja lähetysneuvoksen tehtävät, keskusvirastojen ja muiden välittömästi ministeriön alaisten virastojen päällikön tehtävät, maaherran tehtävät, kenraalin ja everstin tehtävät, korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin tehtävät sekä tuomarin tehtävät. Tuomarin tehtäviin rinnastuvat korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijät sekä ne muut virkamiehet, joihin sovelletaan valtion virkamieslain tuomareita koskevia säännöksiä. Valtion liikelaitoksista annetun lain 10 §:n 5 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä ovat liikelaitoksen toimitusjohtajan virka ja muut virat, joiden perustamisen eduskunta liikelaitoskohtaisen lain mukaan hyväksyy.

Muita merkittävää, välitöntä julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä ovat ensisijaisesti valtion virkamieslain 9 a §:n 1 momentin 8 - 10 kohdissa ja 47 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetut tehtävät. Näitä ovat virallisen syyttäjän tehtäviä sisältävät tehtävät, poliisilaisissa (84/66) tarkoitetut poliisimiehen tehtävät, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilasvirat ja sotilaalliset tehtävät sekä tehtävät, joihin nimitetty tai otettu kuuluu vankilan johtokuntaan. Näihin tehtäviin rinnastuisivat lisäksi muutkin kuin valtion virkamieslain 71 §:ssä tarkoitetut tuomioistuimen esittelijän tehtävät, ulosottomiehen johtotehtävät sekä valtion virkamieslain 9 a §:n 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston päätöksessä huomattavaa julkisen vallan käyttöä sisältäviksi tehtäviksi määritellyt tehtävät.

Julkisen vallan käyttöä sisältyy eriaisteisena muihinkin valtion tehtäviin. Tarkoitus on kuitenkin, että vain edellä selostettuihin kaikkein huomattavinta julkisen vallan käyttöä sisältäviin tehtäviin säädetäisiin kelpoisuusvaatimukset. Erityisistä syistä voitaisiin pätevyysvaatimuksia asettaa myös yksittäisten merkitykseltään huomattavien viranomaistoimienpiteiden, kuten valtioneuvostossa tapahtuvan esittelyn, edellytykseksi säätämättä kuitenkaan virkaan kelpoisuusvaatimuksia.

Tehtäviin, joissa päätöksillä tai toimenpiteillä on suuri vaikutus yksilön asemaan tai yhteiskunnan toimintoihin luettaisiin tärkeimmät opetustehtävät mm. yleissivistävää koulutusta antavissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa, tärkeimmät lähinnä professorin tehtäviin rinnastuvat tutkimustehtävät sekä ulkoasiainhallinnon diplomaattiset tehtävät.

Erityislainsäädännössä on moniin tehtäviin esimerkiksi terveydenhuolto-, rakennus- ja liikennöntialoilla säädetty ensisijaisesti yksilön turvallisuuden varmistamiseksi ammatillisia pätevyysvaatimuksia siitä riippumatta, hoidetaanko tehtävää julkisen tai yksityisen työnantajan palveluksessa taikka itsenäisenä ammatinharjoittajana. Nämä ns. yleisesti säänneltyjen tehtävien kelpoisuusvaatimukset tulevat yleensä sovellettaviksi niitä koskevan lainsäädännön nojalla vastaavia tehtäviä valtion palveluksessa hoitaviin. Näitä tehtäviä koskevien kelpoisuusvaatimusten tulisi valtionhallinnon osalta määräytyä pääsääntöisesti yksinomaan asianomaisen erityislainsäädännön nojalla.

KELPOISUUSVAATIMUSTEN SISÄLTÖ

Kelpoisuusvaatimusten sisältöä uudistettaisiin seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Keskeisiin johtotehtäviin, kuten virastojen ja laitosten päälliköille, kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla ylempi korkeakoulututkinto sekä johtamiskokemus ja perehtyneisyys tehtävälleen. Tutkinto yksilöittäisiin vain erityistapauksissa.

Ns. yleisesti säännellyissä tehtävissä kelpoisuusvaatimuksena tulisi pääsääntöisesti olla asianomainen erityislainsäädännön mukaan määräytyvä kelpoisuus.

Muihin tehtäviin kelpoisuusvaatimukseksi pääsääntöisesti säädettäisiin tehtävän laadun mukaan määräytyvä soveltuva tutkinto, kuten soveltuva korkeakoulututkinto tai soveltuva opistotason tutkinto. Ylimmissä opetus- ja tutkimustehtävissä voitaisiin edellyttää lisäksi soveltuvia jatkotutkintoja. Nimeltä yksilöity tutkinto säädettäisiin kelpoisuusvaatimukseksi yleensä vain silloin, kun tehtäviin soveltuvia tutkintotyyppisiä ei selvästi ole kuin yksi tai enintään kaksi.

Ulkoasiainhallinnon diplomaattisiin tehtäviin sekä puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilasvirkoihin liittyvät urajärjestelmät voitaisiin ottaa kelpoisuusvaatimusten sisällössä huomioon.

Samantyyppisissä tehtävissä kelpoisuusvaatimusten tulisi olla sisällöllisesti samanlaiset riippumatta siitä, minkä viraston tai laitoksen tehtävästä on kyse. Erityisen tärkeätä on sisällöllisesti yhdenmukaisten opetus- ja tutkimustehtävien kelpoisuusvaatimuksia.

Tehtävään vaadittavan perehtyneisyyden osa-alueelta ei yleensä välttämättä tarvitsisi yksilöidä vaan käyttää yläkäsitettä perehtyneisyys, jolloin perehtyneisyyteen tehtävien laadun mukaan luettaisiin työkokemus, tutkimustoiminta ja muu tämänkaltaista toimintaa.

Kelpoisuusvaatimusten päällekkäistä säätämistä tulisi välttää. Jos esimerkiksi auktorisointiin sisältyy välttämättömänä osana tietyn tutkinnon suorittaminen, ei tätä tutkintoa tarvitsisi muussa yhteydessä asettaa kelpoisuusvaatimukseksi. Vastaavasti soveltuvaa tutkintoa ja nimeltä mainittua samantasoista tutkintoa ei tulisi säätää tehtävään vaihtoehtoisina kelpoisuusvaatimuksina.

Yleisluonteisten, yleisiin nimitysperusteisiin rinnastuvien kelpoisuusvaatimusten säätämisestä tulisi välttää. Hallintoasetuksiin ei ole tarvetta ottaa sellaisia yleisiä määritelmiä, kuten "sellainen taito ja kyky, jota viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää" tai "virkaan soveltuva koulutus".

Kelpoisuusvaatimusta ei tulisi säätää, jos kelpoisuuden voi tuottaa pelkästään yleissivistävä koulutus tai perehtyneisyys.

UUDISTUKSEN TOIMEENPANO

Erityisten kelpoisuusvaatimusten uudistamisesta tämän periaatepäätöksen mukaisesti vastaavat asianomaiset ministeriöt hallinnonaloillaan. Uudistusta koko valtionhallinnossa koordinoi ja seuraa valtiovarainministeriö.

Kelpoisuusvaatimukset uudistettaisiin vuosina 1991-1992. Kelpoisuusvaatimukset voidaan tänä aikana joustavasti uudistaa esimerkiksi siinä yhteydessä, kun viraston hallintoasetusta tulosohjaukseen siirtymisen tai muutoin organisaation kehittämisen vuoksi uudistetaan.

Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että kelpoisuusvaatimukset ovat samantyyppisissä virastoissa ja laitoksissa käyttöalaltaan ja sisällöltään mahdollisimman yhdenmukaiset. Yhdenmukaisuutta edistää se, että kelpoisuusvaatimukset pyritäisiin samantyyppisten virastojen ja laitosten osalta säätämään yhdessä asetuksessa. Näin tulisi pääsääntöisesti menetellä ainakin korkeakoulujen, valtion oppilaitosten, terveydenhuoltoalan laitosten ja sosiaalihuoltoalan laitosten osalta.

Valtion virkamiehiä koskeva kielitaitolainsäädäntö on liittäessään vaadittavan kielitaidon viran koulutusta koskeviin kelpoisuusvaatimuksiin osoittanut mm. jo tapahtuneiden erityisten kelpoisuusvaatimusten muutosten johdosta sääntelytavaltaan vanhentuneeksi. Muutoinkin vanhentuneen ja vaikeaselkoisen kielitaitolainsäädännön hallinnon palveluperiaatteiden mukainen uudistaminen tulisi pikaisesti käynnistää oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä.

Kieliversiot

[Hae julkaisuja ja asiakirjoja](#)

Dokumentin tiedot

Tyyppi:

Henkilöstöhallinnon asiakirja

Otsikko:

VM342/00/91 Valtioneuvoston

periaatepäätös valtion virkoja ja tehtäviä koskevien kelpoisuusvaatimusten uudistamisesta

Tunniste:

VM342/00/91

Päivämäärä:

27.03.1991

Aihe:

Valtio työnantajana

Tekijäorganisaatio:

Valtiovarainministeriö

Voimassaolo:

27.03.1991-

[Tietoa näistä sivuista](#)

Valtiovarainministeriö PL 28 00023 VALTIONEUVOSTO puhelin 0295 16001 valtiovarainministerio@vm.fi